

9 Zadlužení a práva spotřebitele

Zadlužení

Prevence zadlužení

- Proč se lidé zadlužují?
- Emoční rozhodování.
- Nejsou vlastní peníze.
- Marketing.
- Proč si ten úvěr беру?
- Zajištění – půjčím peníze kamarádovi, zajištění dává vyšší stupeň právní jistoty, že se mi peníze vrátí.
- Radíte se – jako prevenci, ne až když máte problém.

Předluženost

- Neschopnost splácet označujeme jako předluženost. Jediným řešením dluhů je splatit je. Možnosti zefektivnění splácení:

- *Konsolidace úvěrů*

Sloučení více úvěrů (jiných než na bydlení) do jediného úvěru. Cílem je získání lepších podmínek, a především snížení měsíční splátky.

- *Refinancování úvěrů*

Používá se u hypoték. Jeho cílem je, stejně jako u konsolidace, snížit splátku.

Co uděláte s ušetřenými penězi?

Dluhová past

- Situace, kdy nejste schopni splácet své závazky ze svých pravidelných příjmů.
- Pokud se rozhodnete současné dluhy uhradit za použití dalšího nového dluhu, který je zpravidla navýšen o nějaké peníze navíc, roztáčí se tak dluhová spirála.
- Okamžité řešení je možné např. prodejem nepotřebného majetku, snížením zbytných výdajů nebo aktivní dohodou s věřitelem na snížení splátek.
- V každém případě je důležité s věřitelem komunikovat a snažit se vyřešit situaci dohodou.

Pravidla pro splácení

1. Všechny splátky **splácejte včas**. Zvyšujete svou důvěryhodnost a máte klid od věřitelů.
2. Nenabírejte další dluhy a **vytvářejte finanční rezervu!** Rezerva vás chrání před dalším zadlužením až vše splatíte.
3. Až budete mít dostatečnou rezervu, vytvářejte si prostředky na **mimořádné splátky**. Urychlíte splácení.

Exekuce

- Patří k vážnějším důsledkům nedodržování povinností dlužníka.
- Do této situace se nedostanete nenadále. Je to důsledek dlouhodobého vyhýbání se povinnostem dlužníka.
- Jde o výkon rozhodnutí nařizovaný a prováděný soudem nebo soudním exekutorem.
- Exekuce je provedena na základě exekučního příkazu. Proti exekučnímu příkazu se nelze odvolat.
- Majetek, který je postižen exekucí nesmí být převeden na jinou osobu, zatížen a nesmí s ním být jinak nakládáno.

Důsledky exekuce

- Odstavení účtů – povinnému zůstává k dispozici tzv. nezabavitelné minimum.
- Odstavení mzdy.
- U nemovitosti se vyznačí záznam do katastru nemovitostí.
- Vyhledání a zabavení auta.
- Ostatní zpeněžitelné věci exekutor označí a zapíše do exekutorského soupisu.

- Exekuce trvá, dokud není vymožena celá dlužná částka nebo dokud ji nezruší soud.
- Náklady exekuce hradí povinný a patří mezi ně odměna exekutora, náhrada hotových výdajů a náhrada za doručení písemností. Čím déle exekuce trvá, tím více náklady narůstají.
- Náklady exekuce mohou přerůst vymáhanou částku.

- Vždy si vyžádejte průkaz a listiny exekutora.
- Pokud máte jakékoliv pochybnosti o přítomných osobách a není přítomna policie, nic nezkazíte, když zavoláte na linku 158 a požádáte o pomoc, popř. o ověření totožnosti.
- Pravý exekutor by neměl mít námitky.

- Exekuce se může vztahovat také na společné jmění manželů.
- Zároveň platí, že dluhy se nedají rozvést. Pokud vznikly za doby trvání manželství, i po ukončení svazku jsou obě strany zavázány je splatit.
- Pokud soud u rozvodu uloží povinnost splatit závazek jednomu z manželů a ten není schopen splácet, povinnost připadne na toho druhého.

Co nemůže být zabaveno exekutorem

- Předměty, které slouží k uspokojování základních potřeb rodiny,
- k plnění pracovních úkolů (např. počítač, mobil),
- věci, jejichž prodej by byl nemorální (např. snubní prsten),
- věci sloužící jako zdravotní pomůcka (např. invalidní vozík).

Institut oddlužení (insolvence)

- Oddlužení (osobní bankrot) je soudem schvalovaný a řízený proces na základě insolvenčního zákona. Tuto službu zdarma a kvalitně poskytují různé neziskové organizace, za úplatu ji vykonávají advokáti.
- O oddlužení můžete požádat, pokud jste v **úpadku**.
- Dlužník je v úpadku, jestliže má více věřitelů, dluhy po splatnosti více než 30 dní a není schopen je plnit (platební neschopnost).

Výhody a nevýhody osobního bankrotu

1. Osobní bankrot nemůže ke svému oddlužení použít podnikatel (OSVČ) nebo právnická osoba. – nevztahuje se na dluhy z podnikání
2. Majetek se ocitne v rukou správce konkurzní podstaty a dlužníkovi zbývá obvykle 150 % životního minima.
3. Z dlužných částek jsou vyloučeny hypoteční úvěry. – jsou již zajištěny
4. Proces oddlužení trvá 5 let. Po pěti letech jste oddluženi a můžete začít s „čistým štítem“. Zbytek dluhu ovšem nezaniká. Je dlužníkovi pouze odpuštěn, ale právně stále trvá.

5. Dlužník během těchto pěti let musí být schopen splatit minimálně 30% dlužné částky.
6. Věřitelé musí s osobním bankrotem dlužníka souhlasit.
7. Během insolvence jste chráněni před exekucí, vymahači dluhů a tlaky věřitelů.
8. Dlužník musí pracovat. Nesmí být ve výpovědní lhůtě nebo ve zkušební době. Nezaměstnaným soud splátkový kalendář nepovolí. Na splácení dluhů musí dlužník použít i případné dary, výhry a dědictví, jednoduše veškeré zdroje nad stanovené minimum.

9. Dlužník nesmí za žádných okolností zvýhodnit žádného z věřitelů.
Jedná se o trestný čin.

10. Vaše jméno se objeví v insolvenčním rejstříku. Na rozdíl od registru dlužníků je tento veřejným seznamem, který spravuje Ministerstvo financí a kdokoliv se tak může dozvědět, že jste v insolvenci.

Práva spotřebitele

Zákon o ochraně spotřebitele

- Práva spotřebitele ukotvuje Zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele a Nový občanský zákoník.
- Upravuje vzájemné smluvní závazkové vztahy, přičemž spotřebitelé si zasluhují vyšší míru ochrany.
- Spotřebitel je definován jako fyzická osoba, která nejedná v rámci své podnikatelské činnosti nebo v rámci samostatného výkonu povolání.

GDPR

- Institut ochrany osobních údajů u nás funguje od roku 1992 a na jeho dodržování dohlíží Úřad pro ochranu osobních údajů.
- Proto, abychom mohli od nějaké kategorie lidí, například zákazníků nebo zaměstnanců, získávat osobní údaje a používat je, je k tomu potřeba mít nějaký (právní) důvod.
- Důvodem je nejčastěji uzavření pracovní nebo kupní smlouvy. Také to může být vedení evidence občanů státními orgány, vedení účetní a mzdové evidence v soukromé firmě nebo ochrana našich práv např. hlídání majetku kamerovým systémem.
- Zákon rozeznává dva druhy osobních údajů: obecné a zvláštní.

Údaje pro zpracování

- Pro poskytování služeb nebo prodej zboží jsou obecné osobní údaje nezbytné, resp. bez těchto údajů není možné obchod uzavřít.
- Jsou to např. jméno, rodné číslo, kontaktní údaje atd.
- Pro získávání zvláštních údajů musí existovat specifické důvody, např. posuzování zdravotního stavu pojišťovnou při sjednávání životního pojištění.
- Zaznamenávané údaje nemohou být využívány v rozporu s původním cílem.

Údaje pro marketing

- Dále může poskytovatel služeb nebo prodejce využívat osobní údaje k zasílání dalších nabídek (marketingové účely).
- S tímto zákazník může, ale nemusí souhlasit, resp. uzavření smlouvy nesmí být podmíněno souhlasem se zasíláním nabídek.
- Jakmile vyjádří nesouhlas se zasíláním obchodních sdělení, je nutné jej ukončit. Zákazník může také požádat o výmaz údajů z databáze.

Informační povinnosti

- Prodávající je před uskutečněním obchodu povinen řádně spotřebitele informovat o vlastnostech prodávaných výrobků nebo charakteru poskytovaných služeb, o způsobu použití a údržby výrobku a o nebezpečích, která vyplývají z jeho nesprávného použití nebo údržby a o způsobu uplatnění reklamace.

Předsmluvní informace

- V kontextu finančních služeb se jedná o tzv. **předsmluvní informace**, které je zástupce finanční instituce nebo zprostředkovatel povinen klientovi předat k nahlédnutí před podpisem smlouvy. Jedná se o tyto informace:
  - informace o samotném poskytovateli či zprostředkovateli,
  - dále všeobecné a zvláštní smluvní podmínky,
  - základní informace o produktu (informační list, ESIP),
  - sazebníky,
  - pojištění např. také vývoj pojistné částky nebo u investic vývoj předpokládaného zhodnocení,
  - úvěrů úvěrové podmínky a základní informace o úvěru (ESIP), případně další zvláštní skutečnosti a rizika.

Nekalé obchodní praktiky

- Za nekalou obchodní praktiku je považováno takové jednání podnikatele vůči spotřebiteli, které je v rozporu s požadavky odborné péče a podstatně ovlivňuje jeho rozhodování tak, že může učinit obchodní rozhodnutí, které by jinak neučinil.
- Jsou to zejména klamavé a agresivní obchodní praktiky. Jejich používání zákon zakazuje. Reklamní „přehánění“ je povoleno.

Mimosoudní řešení sporů ADR

- Systém mimosoudního řešení spotřebitelských sporů má za cíl posílit a zjednodušit vymahatelnost spotřebitelských práv.
- Do systému jsou zapojeny: Český telekomunikační úřad (ČTÚ), Energetický regulační úřad (ERÚ), Finanční arbitr, Česká obchodní inspekce (ČOI), případně soukromé subjekty se souhlasem Ministerstva průmyslu a obchodu. Dosud byly pověřeny: Česká advokátní komora, Sdružení českých spotřebitelů, z.ú. a nově Kancelář ombudsmana České asociace pojišťoven, z.ú.

Finanční arbitr

Finanční arbitr je státem zřízený orgán pro mimosoudní řešení spotřebitelských sporů na finančním trhu. Působnost finančního arbitra se vztahuje na spory mezi spotřebiteli a finančními institucemi, které poskytují nebo zprostředkují:

- platební služby,
- elektronické peníze,
- úvěry,
- kolektivní investování,
- investice,
- životní pojištění, neživotní pojištění řeší ČOI!,
- stavební spoření,
- směnu měn.

Řešení sporu je zahájeno pouze na základě návrhu spotřebitele. Než se obrátíte na finančního arbitra je vhodné nejprve zkusit řešit spor vzájemnou domluvou s poskytovatelem. Řízení před finančním arbitrem je bezplatné. Finanční instituce se musí řízení účastnit a poskytovat součinnost. Rozhodnutí finančního arbitra je přezkoumatelné soudem.

Česká obchodní inspekce

Česká obchodní inspekce (ČOI) je jako orgán státní správy podřízena Ministerstvu průmyslu a obchodu. Kontroluje fyzické a právnické osoby, které nabízejí, prodávají, dodávají nebo uvádějí na trh výrobky, nabízejí nebo poskytují služby nebo vyvíjejí jinou činnost. Můžete zde najít například informace z těchto oblastí:

- rekalé obchodní praktiky,
- reklama,
- EET, účtování cen a plateb,
- reklamace zboží,
- nákup mimo kamennou prodejnu,
- smlouva o dílo,
- cestování,
- ochrana osobních údajů,
- pracovní smlouvy a vztahy,
- herní automaty, herny aj.

Ombudsman

- Veřejný ochránce práv, chrání osoby při jednání s úřady a dalšími institucemi v případech, kdy je jednání úřadů v rozporu s právem nebo jsou úřady nečinné.
- Také provádí preventivní systematické návštěvy míst, kde mohou být lidé omezováni na svobodě a usiluje o respektování jejich základních práv.
- Přispívá k prosazování práva na rovné zacházení a ochraně před diskriminací. Systematicky se také zabývá problematikou práv lidí se zdravotním postižením, pomocí občanům EU a sledováním vyhoštění cizinců.

Děkuji za pozornost.